

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

- гра слів, пор.: *When you decide to give her a ring, give us a ring;*

- повтор, пор.: *Nokia NSeries. See new. Hear new. Feel new.*

Реклама матеріалізується в готовому вигляді – це повністю оформлений медіа текст, але крім словесного ряду, вона включає в себе сукупність всіх значущих екстралінгвістичних компонентів, таких як графіка, зображення, звуки тощо, конкретний набір яких залежить від ЗМІ-рекламоносія.

Рекламний текст є актом письмового мовного спілкування та являє собою комунікативне повідомлення, що має прагматичну настанову передати адекватну задумам автора інформацію про предмет реклами найбільшій кількості людей з кінцевою метою спонукання їх до активної дії – придбання предмета реклами.

Маргарита Полупан,

студентка Сумського державного університету

Світлана Баранова,

к. філол. н., доцент кафедри германської філології

Сумського державного університету

ПРОБЛЕМА СПРИЙНЯТТЯ УКРАЇНОМОВНИМ РЕЦИПІЄНТОМ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОВЖИВАННОЇ ЛЕКСИКИ В ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТАХ ЗМІ

Розгляд економічного тексту з урахуванням специфіки його контексту породив широке трактування дискурсної методології в лінгвістиці.

Економічний дискурс – це інтеграційна сукупність окремих комунікативних актів у сфері економіки. Вербальним результатом такої дискурсивної діяльності є економічні тексти [1, с.44].

Економічні тексти охоплюють великий спектр тематичних рубрик. Економіка пронизує всі сторони життя сучасної людини, і тому в економічній

дискурс входять тексти, які можуть відповідати соціально-економічному, економіко-правовому розрізу [2, с. 185].

Звертаючись до наукових словників, можна віднайти наступне трактування поняття «терміну»:

Термін – це слово або словосполучення, що вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання – науки, техніки, мистецтва, політики. Терміни мають визначення (дефініцію), вони позбавлені емоційно-експресивного забарвлення. У галузі однієї науки терміни утворюють систему (термінологію). У межах цієї системи термін не повинен мати синонімів, він також не може бути багатозначним [3].

Завдяки застосуванню термінологічної лексики, економічні тексти в рамках мас-медіа правильно розуміються та мають однозначне трактування щодо змісту позначуваного предмета. Серед інших загальноживаних або експресивно забарвлених слів, на термінах лежить усе основне семантичне навантаження.

Під спеціальною лексикою, ми розуміємо слова або словосполучення, яким не притаманна основна властивість терміну – ідентифікувати поняття та об'єкти, проте сферою вжитку яких слугує виключно спілкування на зазначену тематику. Як правило, вони вживаються вузьким колом фахівців, в якості професійних лексичних одиниць, що дозволяють фахівцям спрощувати процес комунікації та способу вираження думки [4, с. 86].

Економічна наука, як і будь-яка інша, має свої власні терміни. Відповідно до лінгвістичного словника, термін – це однозначна одиниця мови. Однак в сучасному світі, чисті терміни являється рідкісним явищем. Найчастіше слово-термін володіє декількома значеннями. Для обґрунтування даної думки, наведемо декілька прикладів зі статті “*What next for Trump's trade agenda?*” економічного кореспондента BBC News Ендрю Уолкера.

- “*It is however debateable whether that **provision** really applies in this case [5].*”

У даному випадку, під економічним терміном “**provision**” мають на увазі значення «*положення*» або «*умова*». Проте в Оксфордському англійському словнику окрім визначення “*a condition or requirement in a legal document*”,

мається ще інші три визначення з підпунктами. Вони позначають: «постачання», «забезпечення», «продовольство», «резервне відрахування» та навіть «призначення на церковну посаду».

- “And sometimes the buyers of the affected goods are businesses that use them as *inputs*. Steel and aluminium are cases in point [5].”

При дослідженні цього речення, нашу увагу привернув економічний термін “*inputs*”, що в цьому прикладі означає «ресурси» чи «сировину». Проте здійснюючи семантичний аналіз, зустрічаєш такі компоненти значення як «внески», «інвестиції», «вхідні дані» тощо.

- “But the *resignation* of Gary Cohn, as head of the National Economic Council did [5].”

Термін “*resignation*” відповідає значенню «відставка». Здавалось би в цьому іменнику не може бути іншого значення, проте Оксфордський словник констатує протилежне. Друге значення цього терміну позначає «покірність» – “The acceptance of something undesirable but inevitable” [6]. І як приклад дається словосполучення “a shrug of resignation”.

Таким чином, вище наведені слова підтверджують таке явище як багатозначність терміну. Важливо підкреслити, що їх значення напряму залежить від самого контексту їх вживання. Тобто, коли реципієнт ознайомлюється з економічним текстом, він обирає саме те значення, що ближче підходить за змістом та відповідає заданому контексту.

Окрім вживання спеціальної лексики та термінологічних сполучень, в економічних текстах широко зустрічається загальноновживана лексика.

Загальноновживана лексика – це лексика, представлена у всіх функціональних стилях мови, загальна для всіх мовних різновидів. До неї відносять сполучники, прийменники, прислівники, прикметники, різні вставні слова тощо [7, с.7].

При дослідженні загальноновживаних слів у економічних статтях виявилось, що одна їхня частина відноситься до загальновідомої лексики та не перешкоджає сприйняттю інформації, а друга частина виступає, в деякій мірі, перепорою до розуміння контексту англомовних економічних текстів українськими

реципієнтами [8]. Беручи до уваги напрацювання Л. І. Борисової та згідно з нашим дослідженням, пропонуємо підрозділити останню групу на три категорії:

1. Слова, відмінні в значеннях від їхнього повсякденного вживання [7, с.14].

Наприклад, дієслово **“to impose”** в економічному тексті частіше вживається в значенні *«обкладати (митом, податком)»*, а не *«надурити»*. Дієслово **“to afford”** – *«надавати (право)»*, а не *«мати можливість»*, дієслово **“to press”** частіше зустрічається у значенні *«наполягати (на своїх точці зору)»*, а не *«тиснути»*.

Звертаючись до статті економічного кореспондента BBC News Ендрю Уолкера, візьмемо наступний приклад:

*“It will be many months until there is a **ruling** and even if China loses and fails to comply there will be a further delay before the US is given authority **to retaliate**”* [9].

Коли зустрічається слово **“ruling”** без контексту, на думку одразу спадають такі значення як *«управління»* чи *«керівництво»*, проте в економічному дискурсі воно набуває значення *«судове рішення»* або його синонімічне словосполучення – *«постанова судді»*.

В економічній літературі найбільш поширеною відповідністю наступного слова **“to retaliate”** є дієслово *«подавати зустрічне обвинувачення»*, на відміну від таких уживаних його відповідників як *«відплатити тим же»*, *«мстити»* тощо.

2. Слова, що постійно реалізують як свої словникові нормативні значення, так і значення, що не зареєстровані в словниках, а набуті в економічному контексті [7, с.15]. Наприклад: **“associate”** – *«товариш»* та *«кандидат в члени»*, **“tradeoff”** – *«компроміс»* та *«спекуляція»*, **“to impact”** – *«ударяти»* та *«впливати»* тощо.

3. Низка слів, що отримала назву *«хибні друзі перекладача»* неминуче перешкоджає сприйняттю українським реципієнтом англомовних економічних текстів. Наприклад: слово **“insult”** не виступає українською калькою *«інсульт»* (відповідник *“stroke”*), а позначає лексичне значення слів *«образа»* чи *«удар»*; **“invalid”** – перекладається не як *«інвалід»* (більш чіткий відповідник *person with*

disabilities), а транслює значення «недійсний» або «невідповідний»; “*morale*” позначає не «мораль» (“*morality*”), а «бойовий дух»

Таким чином, реципієнт при сприйнятті економічних текстів через засоби масової інформації орієнтується в змісті статті саме на загальновідому лексику повсякденного вжитку. Вона виступає нібито «містком» розуміння між повідомленням та складною економічною термінологією з окремими економічними концептами. Під час дослідження було виявлено категорії загальноновживаних слів, що виступають труднощами у сприйнятті україномовним реципієнтом економічних медіатекстів.

Список використаних джерел:

1. Евтушина Т. А., Ковальская Н. А. Экономический дискурс как объект лингвистического исследования. Вестник Челябинского государственного университета. 2014. С. 42–46.
2. Стець І. В. Про співвідношення понять «дискурс засобів масової інформації» та «економічний дискурс» в сучасній лінгвістиці / І. В. Стець // Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. – 2011. – Вип. №23. – С. 177–192.
3. Зевако В. І. Словничок лінгвістичних термінів (на допомогу студентів-філологу) / В. І. Зевако. – Тернопіль : Видавн. відділ ТЕІПО, 2002. – 30 с.
4. Просвирнина Л. Г. Временная динамика семантического наполнения экономического термина / Л. Г. Просвирнина // Вестник Сибирского института бизнеса и информационных технологий. – 2012. – С. 85–88.
5. BBC News. Walker A. What next for Trump's trade agenda? – [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.bbc.com/news/business-43635623>. – (05.04.2018).
6. Cambridge Dictionary. [Electronic resource]. – Access mode : <https://dictionary.cambridge.org/>.
7. Борисова Л. И. Особенности перевода общеупотребительной и общенаучной лексики с английского языка на русский: методическое пособие / Под ред. д-ра филол. наук В. Н. Комиссарова. Москва: ВЦП. 1980. 172 с.

8. Kobyakova I. Teaching Translation: Objectives and Methods / I. Kobyakova, S. Shvachko // Advanced Education. – #5. – Kyiv Polytechnic Institute, 2016. – P. 9–13.
9. BBC News. [Electronic resource]. – Access mode : www.bbc.com/news/business-43635623.

Эльдорбек Хамитов,

студент Сумского государственного университета

Диана Мовчан,

к. филол. н., доцент кафедры германской филологии

Сумского государственного университета

ПАРАДОКСАЛЬНАЯ ОБРАЗНОСТЬ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА

Фразеологические единицы являют собой уникальный лингвистический феномен, отличающийся яркой выразительностью, образностью и эмоциональностью, что позволяет им заполнять пробелы в лексической системе языка, которая не может полностью обеспечить наименование новых сторон действительности.

Использование фразеологических единиц позволяет заменить обычное высказывание необычным и тем самым усилить восприятие. В силу переосмысленного характера значения фразеологических единиц всегда имеет место несоответствие между значением словосочетания, положенного в основу фразеологических единиц, и собственно фразеологическим значением. Именно поэтому, некоторые лингвисты склонны рассматривать все без исключения фразеологические единицы как сочетания в большей или меньшей степени алогичные [13, с. 337].

Часто экспрессивность фразеологических единиц достигается через невероятное, фантастическое, абсурдное допущение (*das Herz auf der Zunge*